

Примљено:	17. 4. 2012 год.
Орг. јед.	Вредност
06 446	

СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ФИЛОЛОШКЕ, ФИЛОЗОФСКЕ, СОЦИОЛОШКЕ И ИСТОРИЈСКЕ НАУКЕ УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ

Молим да у складу са чл. 55. Закона о високом образовању и чл. 64. и 69. Статута Универзитета дате сагласност на извештај о урађеној докторској дисертацији:

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
Презиме и име кандидата
Пејић Ненад
Назив завршеног факултета
Филозофски факултет
Универзитет у Приштини
Одсек, група, смер
Одсек за енглески језик и књижевност
Година дипломирања
1991. година
Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма
Verb-Second Intricacies: An Investigation into Verb Positions in English (Проблематика глагола као другог конституента: испитивање позиције глагола у енглеском језику)
Научно подручје,
Филолошко
Година одбране магистарског рада, односно положеног задњег испита докторског студијског програма.
2000. године
Факултет и место
Филозофски факултет, Косовска Митровица
Број публикованих радова: (до три рада)
1. Пејић, Ненад. (2005). "Grammatical Categories of Old English Verbs", Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини, књига XXXV, Косовска Митровица, стр. 73-90.
2. Пејић, Ненад. (2007). "Past Participle as the Object Complement in Old English", Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини, књига XXXVI, Косовска Митровица, стр. 469-475.
3. Пејић, Ненад. (2010). „О пореклу глагола шесте и седме класе у староенглеском”, Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини, књига XXXIX/2009, Косовска Митровица, стр. 79-90.
Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен.
Филозофски факултет Косовска Митровица
Радно место
Асистент

ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА
Назив дисертације.
Verb-Second Intricacies: An Investigation into Verb Positions in English (Проблематика глагола као другог конституента: испитивање позиције глагола у енглеском језику)
Веб адреса на којој се налази извештај Комисије о научној заснованости теме
www.pr.ac.rs
Научна област УДК(текст)
Филолошке науке, ужа научна област Савремени енглески језик.
Ментор и састав комисије за оцену дисертације.
<ol style="list-style-type: none"> 1. Проф. др Драгана Спасић, ментор, редовни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, научна област Филолошке науке, ужа научна област Савремени енглески језик, предмет Морфологија и Синтакса 2. Проф. др Мирјана Лончар-Вујновић, ванредни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, научна област Филолошке науке, ужа научна област Модернизам и постмодернизам, предмет Модерна англоамеричка књижевност. 3. Проф. др Јована Димитријевић Савић, ванредни професор Филолошко-уметничког факултета у у Крагујевцу, научна област Филолошке науке, ужа научна област Савремени енглески језик, предмет Фонологија.
Значај и допринос докторске дисертације
<p>Докторска дисертација <i>Verb-Second Intricacies: An Investigation into Verb Positions in English</i> темељно и студиозно обрађује синтаксичку проблематику глагола у позицији другог конституента у структури енглеске реченице. Реч је, дакле о синтаксичком феномену који се у језицима света региструје доста ретко, а у индо-европској језичкој породици, уз неколико ретких изузетака, јавља се искључиво у германским језицима., Овој групи индо-европских језика припада и енглески језик, па ипак, позиција глагола у реченици једна је од синтаксичких карактеристика по којима се енглески језик упадљиво разликује од осталих њему сродних германских језика, а разлог овој особености није у потпуности разјашњен.. Стога значај ове дисертације добрим делом потиче већ од значаја и ексклузивности самог предмета којим се она бави, а њен главни допринос се огледа у настојању да се особености овог синтаксичког феномена у енглеском језику објасне путем детаљне синхронијске и дијахронијске анализе синтаксичких конструкција са редом речи релевантним за предмет истраживања регистрованих у енглеском, као и њиховим поређењем са таквим конструкцијама у осталим германским језицима.</p>
Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области
<p>Докторска дисертација мр. Ненада Пејића је оригинални научни рад изведен на основу анализе релевантног синтаксичког материјала, како из самог енглеског језика, тако и анализе синтаксичких конструкција са релевантним редом речи које постоје у осталим германским језицима, али такође и такве конструкције које су историјски постојале у неким романским и келтским језицима, а са којима је енглески језик кроз свој развој долазио у близак лингвистички контакт. Неки од резултата до којих је докторанд дошао унеколико мењају досадашњу слику о граматичком проблему којим се дисертација бави, пре свега у вези порекла реда речи са глаголом у позицији другог конституента у енглеском језику, као и у погледу околности које су довеле до</p>

успостављања синтаксичког стања у погледу позиције глагола какво у језику постоји данас.

Преглед основних резултата рада кандидата одређеној научној области

Текст дисертације састоји се од седам поглавља. У првом поглављу, под називом *Introduction*, аутор износи и образлаже проблем којим се бави, а објашњава и методологију и лингвистички модел који је у истраживању користио, док у завршном, седмом поглављу, под називом *Concluding Remarks*, износи резултате и закључке до којих је дошао. Кроз пет централних поглавља, аутор детаљно излаже чињенице везане за проблематику коју обрађује и анализира синтаксички материјал релевантан за циљ истраживања.

Друго поглавље, под насловом *Syntactic Change*, бави се питањем синтаксичке промене у језику, са посебним освртом на процес усвајања језика као на тренутак у коме ове промене улазе у дати језик. Аутор такође осветљава интерлингвистичке и екстралингвистичке механизме који доводе до промена у синтакси, а даје и критички осврт на актуелне теорије синтаксичке промене, које сврстава у две основне групе, од којих су једне засноване на структуралистичком, а друге на варијационистичком приступу променама у језику уопште, и конкретно у граматичким системима.

Треће поглавље, под насловом *Verb Movement*, посвећено је синтаксичкој операцији која лежи у основи позиционирања глагола у личном облику на место другог конституента, а то је операција померања глагола са његове основне позиције десно од субјекта на вишу позицију лево од овог конституента, тачније на тзв. COMP-позицију, или позицију коју нормално заузме конституент познат као *комплемент*. Ова дубинска синтаксичка операција идентификована је као моторни механизам иза реченичке структуре у којој глагол обавезно мора заузимати позицију другог конституента. Аутор такође детаљно објашњава зашто лични глаголски облик не може одмах да се са своје основне позиције директно помери на COMP-позицију, него се ова операција мора одвијати у две етапе, при чему се у првој глагол помера у нижу, тзв. INFL-позицију, у којој стиче своја флективна обележја. Осим тога, аутор образлаже и околности под којима долази до престанка овог померања у дубинској структури реченице, илуструјући овај процес приказом историјског губитка ове синтаксичке карактеристике у француском и велшком језику.

У четвртном поглављу, под насловом *Verb Second in Germanic Languages*, аутор се бави анализом конструкција са глаголом у позицији другог конституента у оним језицима германске групе у којима ова синтаксичка карактеристика има снагу граматичког правила, а то су сви остали језици осим енглеског. Германски језици се, при томе, разврставају у две основне групе, тзв. симетричне и асиметричне, према томе да ли глагол мора заузети позицију другог конституента и у зависним и у независним реченицама, или само у зависним. Бројни примери из различитих германских језика увек су упоређени са еквивалентима на савременом енглеском језику, чиме се кроз читаво поглавље ситуација у енглеском контрастира са ситуацијом у осталим германским језицима, тако да се јасно уочавају релевантне разлике у структури клауза међу њима.

У петом поглављу, под насловом *Verb-Second in Modern English*, аутор анализира синтаксичку ситуацију везану за конструкције са глаголом у позицији другог конституента у савременом енглеском језику. Све регистроване конструкције које у савременом енглеском језику могу имати глагол у позицији другог конституента класификују се у четири основне групе, а аутор такође детаљно анализира прагматичке функције које ове конструкције могу имати у енглеском језику.

У шестом поглављу, под називом *Verb-Second in the History of English*, аутор проблематици коју проучава приступа дијахронијски, па детаљно анализира

синтаксичко стање у вези са клаузама са глаголом као другим конституентом како у староенглеском, тако и у средње-енглеском, са посебним освртом на битне синтаксичке промене које су се десиле у историји енглеског, као што је промена нулеарног позиционог правила и реченичног језгра око кога се групишу конституенти. Нарочита пажња посвећена је екстралингвистичким утицајима карактеристичним за ове епохе, пре свега утицају лингвистичких контаката са велшким, старонордијским и француским језиком на које аутор указује као на битан фактор у обликовању синтаксичког система какав у енглеском језику постоји данас, а који се видно разликује од стања у осталим германским језицима.

Узимајући у обзир сву обимну чињеничну грађу која је прегледно и систематски изнета у дисертацији, аутор износи низ својих закључака и погледа везаних како за проблематику позиције глагола у структури енглеске клаузе, тако и за позициону синтаксу енглеског језика уопште. На основу резултата изнетих у дисертацији може се стећи једна свеобухватнија и изнијансиранија слика о пореклу и развоју конструкција са глаголом у позицији другог конституента у енглеском језику, разлозима због којих ове структуре још увек постоје у језику иако углавном нису више граматички обавезне, као и о функцијама, првенствено стилистичким, а мање граматичким, које оне данас имају.

Оцену о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Обим теме ове дисертације која се бави анализом како синтаксичке грађе из више германских и других језика и компарира је са одговарајућим структурама у енглеском језику, тако и анализом релевантних синтаксичких конструкција из ранијих развојних епоха енглеског језика и упоређује их са ситуацијом у савременом језику, не само да задовољава, него чак и надилази захтеве неопходног садржаја дисертације, Успешно савладавање и систематизација овог обимног чињеничног материјала из разноврсних синтаксичких система управо и рефлектује квалитет ове дисертације. Кандидат је, можемо са сигурношћу рећи, у потпуности испунио све задатке које је себи поставио на почетку истраживања, а детаљније образложио у уводном поглављу дисертације. Резултат тог истраживања јесте волуминозна студија од око четири странице страница која својим садржајем успешно одговара на питања и дилеме везане за сложену проблематику глагола у позицији другог конституента у савременом енглеском језику.

Научни резултати докторске дисертације

Мр Ненад Пејић у овој дисертацији свеобухватно обрађује проблематику глагола у позицији другог конституента у структури енглеске реченице, доносећи при томе низ интересантних закључака, од којих издвајамо следеће:

За разлику од става већине аутора на челу са Rizzijem (1990), који реченичне обрасце који у савременом енглеском језику садрже глагол у позицији другог конституента сматрају резидуалним, дакле историјским остатком некада много заступљенијег синтаксичког стања које је потпуно кореспондирало са стањем какво још увек постоји у осталим германским језицима, анализа староенглеског и средње-енглеског синтаксичког материјала презентирана у овој дисертацији показује да је много вероватнији став који заступа Kiparsky (1995), по коме прагермански није имао свеобухватно синтаксичко правило које намеће другу позицију глагола као обавезну, већ се синтакса тог типа секундарно развила у индивидуалним германским језицима— са изузетком енглеског, који заправо у највећој мери чува оригинално, прагерманско стање. Штавише, као што анализа појединачних германских језика показује, ситуација везана за синтаксичке конструкције овог типа веома је специфична у сваком од језика, и сваки има неке особености које су само у њему регистроване, тако да енглески није изузетак у квалитативном смислу, већ само показује квантитативну разлику у односу на остале германске језике, јер су овде конструкције овог типа просто много мање

фреквентне него другде. А стање у староенглеском не само што није било сличније стању у савременим германским језицима, него је било још особеније и изузетније, тако да се, по мишљењу аутора, овде не може говорити ни о каквом резидуалном синтаксичком феномену.

Такође, аутор побија често понављану тезу по којој је реченични образац у коме глагол заузима позицију другог конституента у савременом енглеском језику изгубљен током историјског развоја. Од неколико различитих варијација ових конструкција, до данас је из језика нестала само једна, али то није оставило дубљи траг у површинској синтаксичкој структури савременог језика, а све остале варијације и данас су присутне, мада су мање фреквентне него некада. Синтаксичка промена која се десила у средње-енглеском није, дакле, подразумевала нестанак структурних образаца са глаголом у позицији другог конституента, већ промену њиховог статуса—некада обавезне, ове структуре сада постају ствар избора у алтернацији са структурама у којима глагол заузима позицију трећег конституента. На тај начин, ове конструкције из домена граматике прелазе у домен стилистике, што је допринело стварању утиска да су оне нестале из језика.

Аутор указује на значај контакта са страним језицима у вези са настанком, развојем и евентуалним нестанком синтаксичких образаца у којима глагол у личном облику заузима позицију другог конституента. Сви документовани случајеви у којима је овај синтаксички феномен настао или нестало, од лужичко-српског до старофранцуског, увек су се одвијали у околностима интензивног контакта са неким другим језиком. У вези с тим, постоји велика вероватноћа да је промена у статусу овог синтаксичког феномена у средње-енглеском заправо последица интензивног контакта са старонордијским, који се дешавао у завршним стадијумима староенглеског језика. Да би се ово потпуно расветлило, међутим, и да би се пресудан утицај старонордијског на даљи развој овог синтаксичког феномена доказао без остатка, било би неопходно предузети опсежно вишејезично дијахрониско истраживање, па аутор само указује на потребу његовог спровођења, али га у дисертацији не спроводи.

Примењивост и корисност резултата у теорији и пракси

Као што је већ речено, дисертација представља оригинални научни рад заснован на анализи синтаксичког материјала у енглеском, али и у осталим германским језицима и садржи резултате истраживања и закључке који доприносе употпуњавању постојећих сазнања о синтаксичкој структури енглеског језика сагледаној у оквиру трансформационо-генеративног модела лингвистичке анализе. Осим тога, дисертација указује на процес усвајања језика као на област у којој долази до редефинисања раније постојећих синтаксичких структура у матерњем језику с једне, и до велике отворености у погледу уношења структурних иновација изазваним контактом са страним језицима с друге стране. Стога је разумљиво да ће резултати истраживања који су презентирани у овој дисертацији бити од велике користи свима који су заинтересовани за ову проблематику, пре свега другим истраживачима који се баве проучавањем позиционе синтаксе, било у синхронијској, било у дијахронијској димензији. Ово тим пре што су граматичка истраживања која се обављају у оквиру генеративног лингвистичког модела у нашој средини још увек спорадична и недовољно заступљена.

Начин презентирања резултата научној јавности

Одбрана дисертације пред стручном комисијом је јавна, па тако доступна свим заинтересованим лицима, али, с обзиром на актуелност и значај обрађене теме, очекујемо да резултати овог истраживања буду презентирани стручној јавности у виду сепарата и публикација на научним и стручним скуповима, у часописима и зборницима радова, као и да сама дисертација буде приређена за штампу и објављена у виду монографије.

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи)

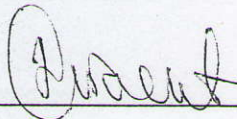
Дисертација представља вредан и значајан допринос разумевању синтаксичког феномена којим се бави. Објединивши све расположиве податке везане за овај феномен на једном месту, кандидат је показао не само темељно познавање материје коју истражује, него и завидну способност да обимну и разнородну масу чињеница повеже, изведе валидне закључке, да направи интересантне опсервације и да укаже на могуће правце даљег истраживања ове проблематике.

На основу горе наведеног, чланови комисије предлажу Наставно-научном већу филозофског факултета у Приштини са седиштем у Косовској Митровици да се кандидату мр Ненаду Пејићу одобри јавна одбрана докторске дисертације под насловом *Verb-Second Intricacies: An Investigation into Verb Positions in English* пред именованом комисијом.

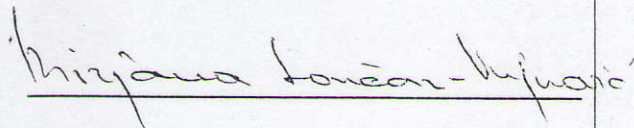
ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ мр Ненад Пејић ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. 55. ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 64. и 69. СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ

Комисија

1. Проф. др Драгана Спасић, ментор, редовни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, научна област Филолошке науке, ужа научна област Савремени енглески језик, предмет Морфологија и Синтакса

2. Проф. др Мирјана Лончар-Вујновић, ванредни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, научна област Филолошке науке, ужа научна област Модернизам и постмодернизам, предмет Модерна англоамеричка књижевност.

3. Проф. др Јована Димитријевић Савић, ванредни професор Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу, научна област Филолошке науке, ужа научна област Савремени енглески језик, предмет Фонологија.

